

همیشه‌ای فرهنگ شهر

۱۳ فروردین ۱۴۰۳ جلوه دیگری از دین‌مداری جامعه ایران را نمایان کرد

طبیعت ایرانی اسلامی

علی ترابی
دبیر گروه فرهنگ شهر

گزارش

نوروز ۱۴۰۳ نخستین باری نبود که با ماه مبارک رمضان هم‌زمان می‌شد؛ همچنان‌که در دوره‌های پیشین مثل سال‌های آخر دهه ۶۰ مردم با اجرای سنت‌های نوروزی، حرمت ماه مبارک رمضان را هم نگه می‌داشتند. تعطیلات نوروزی ۱۴۰۳ و البته روز طبیعت نیز یکی دیگر از جلوه‌های همین حرمت نگهداری بود.

پارک‌های خلوت در ساعت‌های پیش از افطار

تصاویر مخابره‌شده از سوی رسانه‌ها از صبح و ظهر روز ۱۳ فروردین سال ۱۴۰۳ نشان از خلوتی پارک‌ها داشت. این تصاویر حاکی از این بود که مردم ایران از هر قشری به حرمت شهادت امام علی(ع) و همین‌طور ماه مبارک رمضان، اجرای آیین روز طبیعت را به ساعت‌های نزدیک افطار و بعد از آن موکول کرده بودند. البته این موضوع به معنی حضور نیافتن کسی در پارک‌ها نیست اما اگر کسی قیاس کوچکی بین حال و هوای هریک از پارک‌های سطح شهر در ۱۳ فروردین ۱۴۰۳ با سال‌های قبل از آن داشته باشد به نیکبکی در می‌یابد که امسال حرمت روز عزا و ماه مبارک از سوی عموم مردم ایران رعایت شده است.

چرا ۱۳ فروردین ۱۴۰۳ متفاوت بود؟

۱۳ فروردین ۱۴۰۳ را باید به نوعی امتداد روز طبیعت سال قبل دانست؛ روزی که «۱۳ بدر» هم‌زمان شده بود با یازدهمین روز از ماه مبارک رمضان سنال ۱۴۴۴ قمری. آن روز گرچه برخلاف امسال روز طبیعت با شهادت مولای متقیان هم‌زمان نشده بود اما مردم به حرمت روز ه‌داری ماه مبارک رمضان در اجرای آیین باستانی روز طبیعت تغییراتی دادند و طبیعت‌گردی را به ساعت‌های پس از افطار موکول کردند. اما از سوی دیگر ۱۳ فروردین ۱۴۰۳ امتداد شب پیش از آن بوده؛ شبی که مردم از هر قشر و تفرکی و با هر مدل پوشش و سبک زندگی پای سفره احیا آمده بودند و به گواه تصاویر مخابره شده در رسانه‌های مختلف جمعی و اجتماعی حضوری پررنگ در دومین شب قدر داشتند. طبیعی است عموم مردمی که شب پیش از آن به حرمت شهادت حضرت علی(ع) به عزاداری و شب زنده‌داری پرداخته‌اند در روز بعد نیز حرمت آیین روز آنگه داشته و با نگاه متفاوتی به گرامیداشت روز طبیعت بپردازند.

دوقطبی‌سازی جواب نداد

۱۳ فروردین ۱۴۰۳ را شاید بتوان تلاش برای دوقطبی‌سازی جامعه ایران از سوی جریان ضدمردمی دانست؛ جریانی که حالا ماهیتش مشخص شده و از هر فرصتی برای چندپاره کردن ایران استفاده می‌کند. این جریان از چند روز پیش از روز طبیعت با اشاره به همزمانی این روز با سالروز شهادت حضرت علی(ع) سعی داشت با استفاده از هر ابزاری مردم را مقابل هم قرار دهد و وادار به واکنش‌های افراطی نسبت به هریک از این مناسبت‌ها کند. نظرسنجی‌هایی مثل «شما به گرامیداشت کدام مناسبت می‌پردازید؟» یکی از این تلاش‌های بی‌سرانجام بود. جریان ضدمردمی البته فراموش کرده که این نخستین‌بار نیست که عید باستانی نوروز با یکی از آیین‌های مذهبی تلاقی پیدا می‌کند و مسردم ایران هربار، هم به گرامیداشت نوروز می‌پردازند و هم به آیین‌های مذهبی. وقتی کمتر از ۲۰ سال پیش محرم با نوروز تلاقی داشت، مردم، هم به دید و بازدید و صلح‌حم پرداختند و هم در مراسم عزاداری شرکت کردند و در اواخر دهه ۶۰ که چندین سال نوروز و ماه مبارک رمضان با هم تلاقی داشتند مردم با رعایت فضای ماه مبارک به انجام سنت‌های نوروزی پرداختند. به تعبیری شاید بتوان نوروز ۱۴۰۳ را گواه دیگری دانست؛ بر این گزاره که جریانات ضدانقلاب درک و شناخت درستی از ایران و ایرانی ندارند و عمق شناخت آنها نسبت به جامعه ایران بسیار محدود است.

اجتماع بزرگ «مدافعان حرم»

اجتماع بزرگ عزاداران علوی با عنوان «مدافعان حرم» عصر دیروز، دوشنبه ۱۳ فروردین ۱۴۰۳ در میدان آئینی امام‌حسین(ع) برگزار شد. مراسم عزاداری سالروز شهادت امام‌علی(علیه‌السلام) با حضور هزاران نفر از مردم مومن و روزه‌دار تهرانی با سخنرانی حجت‌الاسلام علیرضا پناهیان و مداحی حاج‌مهدی رسولی و حاج‌عبدالرضا هلالی همراه بود.

پس از برگزاری باشکوه شب قدر نوزدهم و بیست‌ویکم ماه مبارک رمضان، این اجتماع پرشور در حالی رخ داد که پس از «محفل قرآنی امام‌حسینی‌ها» و «افطارخونه»، جلوه دیگری از دین‌مداری در تهران بود.

ماجرای بسته‌شدن در پارک‌ها

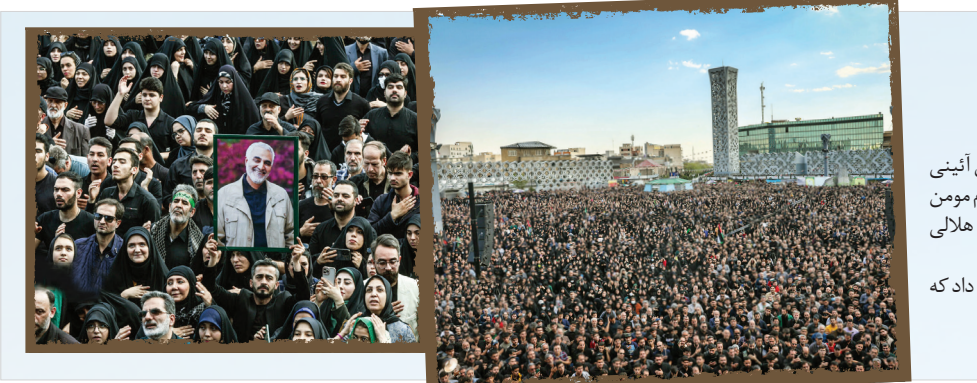
روز ۱۲ فروردین خبری به نقل از وزارت کشور مخابره شد که برای حفظ حرمت روز شهادت حضرت علی(ع) و ماه مبارک رمضان پارک‌ها روز ۱۳ فروردین تعطیل خواهند بود. البته این خبر در ادامه از سوی وزیر کشور تکذیب شد و احمد وحیدی در توییتی نوشت که مردم خود به نیکبکی به حرمت ماه مبارک رمضان آگاه هستند. اما به‌هر حال تصاویر مخابره‌شده از سوی برخی رسانه‌ها در روز گذشته حاکی از بسته بودن چند پارک و عدم ارائه خدمات بود. نکته قابل تامل این است که ساختار برخی پارک‌ها در ایران به لحاظ زیرساختی طوری است

افطار در طبیعت

در نهایت روز طبیعت ۱۴۰۳ همانطور که انتظار می‌رفت نقطه درخشان دیگری شد در کارنامه مردم‌دین‌مدار ایران؛ مردمی که خیلی‌ها تلاش کردند آنها را دین‌گریز و دین‌ستیز جلوه دهند اما باز هم در همین چند روز ابتدایی سال جلوه‌های دینداری خود را همچون «محفل قرآنی امام‌حسینی‌ها» در ورزشگاه آزادی و «افطارخونه» در بلوار کشاورز به نمایش گذاشتند.

شاید بهترین پایان‌بندی برای این گزارش همین جمله باشد که افطار ۱۳ بدر در روز طبیعت نوش جان مردم بی‌نظیر ایران.

معرفی کتاب

۴ کتاب
با موضوع شب قدر

شب قدر:
تک‌گفتارهای
موضوعی

کتاب «شب قدر» با عنوان فرعی: تسک گفتارهای موضوعی اثر شهید آیت‌الله دکتر محمد حسینی بهشتی، به موضوع شب قدر و ویژگی‌های آن از منظر این عالم دینی می‌پردازد. این کتاب مجموعه ۳ خطابه پیرامون اهمیت دعا، شرح صفات متقین و تشریح حالات معنوی علی(ع) در واپسین ایام حیات است و درجه‌ای به نحوه دستیابی به کمال معنوی از طریق عبودیت و الگو قرار دادن انسان‌های کامل است.

شب قدر، اعمال
وفضیلت

کتاب شب قدر «اعمال و فضیلت»، تالیف ناصر باقری بیدهندی، اثری درباره اعمال و فضیلت‌های شب قدر است که از سوی بوستان کتاب منتشر شده است. این کتاب به موضوعاتی در خصوص لیالی مبرکه قدر و پاسخ به سؤالاتی پرداخته که در ذهن عموم افراد جامعه است. سؤالاتی نظیر: علت نامگذاری شب‌های قدر، آیا این شب مخصوص به امت اسلامی است؟ چرا این شب از هزارماه بهتر و افضل است؟ شب قدر کدام یکی از شب‌هاست؟

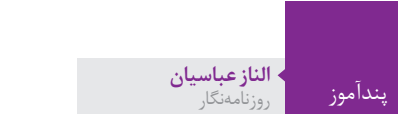
نقش انسان
در تقدیرات شب قدر

کتاب «نقش انسان در تقدیرات شب قدر» متن ویراستاری‌شده از سلسله سخنرانی‌های محمد شجاعی است که توسط نشر محیی انتشار یافته است. از نظر مولف در این سه شب باید تلاش کنیم، سخت‌تر بوده نمی‌تواند به دلیل بسته یا باز بودن در پارک‌ها باشد، بلکه علت اصلی آن همان حفظ حرمت‌های جامعه مذهبی ایران است.

در جست‌وجوی
لیله‌القدر

«در جست‌وجوی لیله القدر» به قلم عبدالکریم عابدینی از سوی دفتر نشر معارف منتشر شده است. کتاب حاضر اثری تحقیقی در مورد ابعاد معنوی و باطنی شب قدر و ارتباط آن با امامت و ولایت است. این کتاب به بحث در مورد مقدمات و اموری که منجر به شناخت حقیقت شب قدر و بهره‌مندی معنوی آن می‌شود، پرداخته و فضیلت‌ماه مبارک رمضان به‌ویژه شب‌های قدر از منظری قرآنی و روایی بیان شده است. نویسنده پیش‌نیاز‌های استفاده از برکات شب قدر و فرصت توبه‌و استغفار را در این شب برای بهره‌بردن از فضای عرفانی موجود در آن بیان و برخی دستورالعمل‌های معصومین(علیهم‌السلام) را در این زمینه برجسته کرده است.

پندآموز

الناز عباسیان

روزنامه‌نگار

توصیه‌های حجت‌الاسلام سیدجواد بهشتی، استاد دانشگاه و حوزه در شب قدر

۱۰ توصیه

برای شب‌های قدر

حجت‌الاسلام سیدجواد بهشتی در شب قدر امسال، توصیه‌ای متفاوت برای آشتی با قرآن دارد. او در پاسخ به این سؤال که قرآن از ما مسلمانان چه می‌خواهد؟ می‌گوید وقتی این ۶ هزار آیه را مرور می‌کنیم به جواب می‌رسیم. تا آنجایی که من بررسی کردم قرآن ۱۰ انتظار از ما دارد.

۱ اولین انتظار این است که ما این کتاب را بخوانیم؛ می‌فرماید اقراء یعنی بخوان. از اسمش هم مشخص است؛ یعنی کتابی است برای خواندن. کتابی در تاریخ بشر به عنوان قرآن خوانده نشده است؛ منتها نه فقط در ماه مبارک رمضان که در تمام طول سال، روزها و شب‌ها باید آیات این کتاب خوانده شود. امام رضا(ع) می‌فرمایند: حداقل در طول شبانه‌روز ۵۰ آیه از قرآن را بخوانید. اگر بیشتر شود که چه بهتر.

۲ دومین انتظار قرآن از ما تلاوت است؛ یعنی به‌تر تیب خواندن آیات از سوره حمد و بقره و آل عمران تا الناس. در این ۱۱۴ سوره قرآن به همه مسائل زندگی بشر از جمله اقتصادی، سیاسی، حقوقی، تعلیم و تربیت، اخلاقی، خانواده و… پرداخته شده است. ما باید به همه این مباحث با همین ترتیبی که پیش روی ماست اهتمام بورزیم. تکند قرآن‌های خانه‌های ما به‌صورتی باشد که صفحاتی از آن خوانده شده و صفحاتی دست نخورده بماند.

۳ انتظار سوم ترتیل است؛ یعنی با عطرش و شوق و علاقه بخوانیم. به دور از شتاب‌زدگی و شمرده بخوانیم. ما وقتی با دقت بخوانیم آماده می‌شویم برای انتظار چهارم که تدبر است.

۴ انتظار چهارم همانطور که اشاره کردم تدبیر و تفکر در آیات است. قرآن کریم در مورد خواندن می‌فرماید: اقراء، درباره تلاوت می‌فرماید: اتلوه، و باز هم درباره تلاوت می‌فرماید: شمرده بخوان، اما درباره تدبیر در آیات سرزنش می‌کند و می‌فرماید: چرا در قرآن تدبر نمی‌کنند، آیا بر دل‌هایشان قفل زده شده است؟ در چه چیزی تدبر کنیم؟ در زیبایی‌های ادبی قرآن، در پیام‌های تربیتی قرآن در قصه‌ها و مثل‌های قرآن و در تاریخی که قرآن به آن اشاره کرده است.

۵ پنجمین انتظاری که قرآن از ما دارد استماع است؛ یعنی کسی قرآن بخواند و ما گوش کنیم. این هم یک اثر دیگری دارد. قرآن می‌فرماید: «نگوایه که قرآن خوانده می‌شود، گوش فرا دهید و خاموش باشید؛ شاید که مشمول رحمت خدا شوید.»

۶ ششمین انتظار قرآن از ما تعلیم است. این به آن معناست که ما مسئولیت داریم به دیگران قرآن آموزش دهیم. نخستین کسانی که در اولویت‌اند اعضای خانواده، همسر و فرزندان هستند. بعد همسایه‌ها، اطرافیان، دانش‌آموزان و دانشجویانند. حدیث داریم اذان گویان و آموزش‌دهنده‌های قرآن با قامت‌های بلند وارد قیامت می‌شوند. همه ما باید آموزگار قرآن شویم. البته نه آموزگار گواهینامه‌دار بلکه می‌توان در حد توان خود از روی سوز و عشق کتاب آسمانی را به دیگران بیاموزیم.

۷ هفتمین انتظار تأثیر است؛ یعنی زندگی ما تحت تأثیر آیات قرآنی قرار بگیرد. امامان ما کارهایی را انجام می‌دادند و می‌گفتند تحت تأثیر آیات، ما این رفتارها را انجام دادیم. حضرت فاطمه زهرا(س) لباس عروسی خودش را به فقیر داد و فرمود این را قرآن به ما یاد داده است. ۸ **عمل** به قرآن انتظار بعدی است. در قرآن حدود ۲ هزار امر و نهی شده و خداوند که خالق و طیبب همه انسان‌هاست نسخه‌هایی را برای سعادت بشر فرستاده است. پس باید به این نسخه‌ها عمل کنیم. حکایت بسیاری از ما این است که نسخه پزشک را می‌خواند، می‌بوسد، روی طاقچه قرار می‌دهد و به آن عمل نمی‌کند، اما منتظر است که خوب شود. هر عاقلی می‌داند که خوب نمی‌شود. این نسخه را روزی ۱۰ بار بخوانیم دردی را دوا نمی‌کند. خداوند فرموده غیبست نکنید! در زندگی دیگران تجسس نکنید! بدبین نباشید! با صداقت و مهربان باشید! چشم‌مان تان را از نامحرم دور کنید! از درایی‌هایتان مقداری به فقرا بدهید.

۹ نهمین انتظار تبلیغ است؛ یعنی این کتاب را به مردم دنیا که حدود ۸ میلیارد نفر هستند، معرفی کنیم. خیلی از افراد زبان‌های غیرفارسی بلد هستند و فضای مجازی هم که آماده است. پس چه خوب است مطالب زیبای قرآن را مثلاً به زبان انگلیسی ترجمه و در فضای مجازی منتشر کنیم تا همه بدانند که مسلمانان چه کتابی دارند و جرأت نکنند این کتاب را آتش زنند.

۱۰ دهمین انتظار قرآن از ما تقویت ایمان است. در سوره نساء آیه ۱۳۶ خداوند می‌فرماید: «یا ایها الذین آمنوا آمنوا بالله و رسوله و کتاب…» ای کسانی که ایمان آورده‌اید! به خدا پیامبرش و کتابی که بر او نازل کرده و کتب (آسمانی) که پیش از این فرستاده است. ایمان (واقعی) بیابور پیدا گاهی ایمان‌های ششما تهدید می‌خاطر می‌شود، باید تقویت کنید. انقدر باید ایمان‌های ما نسبت به خدا و پیامبر قوی باشد که یک پرشش و ششبه‌ها ما را سست نکند و به تردید نیندازد.